

Opvs Theologicvm

In Tres Tomos Distribvtvm, In quo praecipua totius Theologiae capita accurate pertractantur ... Adiecto ad finem Tertij Tomi Indice rerum notabilium

Qui totam primam partem D. Thomæ, ac multa alia continet, quorum Indicem sequens pagina dabit

Mauro, Silvestro

Romae, 1687

Q. 206. Vtrum, & quinam Angeli in ministerium mittantur? & vtrum etiam dum mittuntur, Deo assistant.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-84111](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-84111)

movendo, intellectum illuminare, & robore ad cognoscendas veritates, quas intendunt illi persuadere. Possunt etiam amovere impedimenta orta praesertim ex incongrua agitatione humorum, sedando humores &c. Phantasmata ipsa, siue imagines rerum non possunt Angeli organo imprimere, ut docet Sanctus Thomas in resp. ad 2. quia ut dictum est quaest. 203. Angeli solum motum localem possunt in corporibus immediate producere. Confirmatur haec doctrina ex Bernardo, qui Serm. 3. in Cantica prope finem dicit. *Illud autem scire, nullum creatorum spirituum per se nostris mentibus applicari, ut videlicet nullo mediante nostro, siue corporis instrumento ita nobis immisceatur; & infundatur, quo eius participatione docti, siue doctiores, vel boni, siue meliores efficiamur.*

15. Queritur nono, quare Angelus non possit alicui homini dare nova phantasmata, non quidem illa de nouo producendo, sed ab vno homine cum corpusculis, quibus inhaerent, illa localiter transferendo in alium hominem, puta phantasmata, quae sunt in Theologo, cum corpusculis, quibus inhaerent, transferendo in caput rustici.

Respondeo rationem esse, quia imagines corpusculis impressae conservari non possunt, cum separantur ab organo; ergo eo ipso, quod corpuscula, quibus impressa sunt phantasmata, separantur a capite vnius hominis, imagines delentur. Videri potest Suarius lib. 6. de Angelis cap. 16. num. 17. & sequentibus, ubi asserit, & examinat alias responsiones, & alia quaedam addit circa hanc materiam.

16. Queritur nono, in quo sensu dicat Aristoteles lib. 3. de anima r. 161. quod phantasia, hoc est actus imaginandi est *motus factus a sensu secundum actum*, hoc est causatus ab ipsa actuali sensatione?

Respondet Sanctus Thomas in resp. ad 1. quod ideo imaginatio dicitur esse motus causatus ab ipsa actuali sensatione, quia non possumus aliquid imaginari, quod nullo modo perceperimus sensu secundum totum, vel secundum partem, eo pacto, quo caecus non potest imaginari colorem. At non negat, sed concedit Aristoteles post actuales sensationes conservari in organo imaginationis phantasmata, per quae possumus imaginari etiam ea, quae actu non sentimus, a quibus phantasmatis diversimode combinatis causari possint variae apparitiones phantasticae, ut patet experientia in somnijs, & in phreneticis, & amentibus.

17. Queritur septimo, in quo sensu dicat Augustinus lib. 12. de Genesi ad litt. cap. 13. *Commistione alterius spiritus fieri potest, ut ea, quae ipse scit, per huiusmodi imagines ei, cui miscetur, ostendat, siue intelligenti, siue ab alio intellecta pandantur?*

Respondet Sanctus Thomas ad 3. quod angeli non miscentur imaginationi humanae per essentiam, sed per effectum. In quantum

igitur movendo imaginationem modo explicato, angelus demonstrat homini quae ipse nonit, dicitur se miscere alteri homini, licet homo haec, quae angelus cognoscit modo angelico, cognoscat solum modo humano. Adde ex Suario lib. 6. de angelis, cap. 16. num. 25. Augustinum multa de hoc puncto dicere disputatiue, ac nihil determinate.

18. Queritur undecimo, quo pacto angelus bonus causans apparitiones imaginarias non decipiat homines?

Respondet Sanctus Thomas in resp. ad 4. quod aliquando angelus causans tales imaginationes illuminat simul intellectum ita, ut percipiat, quid propositis similitudinibus significetur, & tunc nulla sequitur in homine deceptio. Addit, quod sicut Christus proponens parabolas, quarum significationem turbae non intelligebant, & fortasse ex his desumebant occasionem errandi ex defectu sui intellectus, non decipiebat turbas; sic angeli causantes apparitiones, quarum significationem aliqui non intelligentes desumunt, occasionem errandi, eos non decipiunt?

19. Queritur duodecimo, vtrum Angeli possint immutare sensum humanum?

Respondet affirmatiue Sanctus Thomas art. 4. Probat, & explicat. Sensus potest immutari vel ab obiecto sensibili extrinseco, vel per intrinsecam alterationem organi, eo pacto, quo aegroti omnia videntur amara, quia lingua infecta est humore cholericam amaro; sed Angelus potest proponere sensui obiectum extrinsecum, vel formatum a natura, vel formatum artificiose ab ipso Angelo, ut cum apparet in corporibus aereis ab ipsomet Angelo per motum localem artificiose formati; potest etiam organa sensuum intrinsece alterare per motum humorum delatorum ad talia organa; ergo. Confirmat exemplis desumptis ex Scriptura. Nam Gen. 19. Angeli, qui Sodomam subuerterunt, Sodomitas percusserunt caecitate, ita ut ostium domus Loth inuenire non possent, & 4. Regum 6. aliquid simile narratur de Syrijs, quos Eliseus duxit in Samariam. Proportionali modo potest Angelus immutare etiam potentiam nutritiuam, appetitiuam, & quamlibet aliam potentiam vtentem organo corporeo. Licet autem has mutationes operetur praeter ordinem naturarum particularium, cui ordini Angelus non est subiectus, illas non operatur praeter ordinem totius naturae creatae, ideoque non facit miracula propria.

QVAESTIO CCVI.

Vtrum, & quoniam Angeli in ministerium mittantur? & vtrum etiam dum mittuntur, Deo assistant?

Sanctus Thomas qu. 112. art. 1. 2. 3. & 4.

1. Queritur primo, vtrum Angeli aliquando in ministerium mittantur.

Re-

Respondeo affirmatiuè, ac conclusio est de fide. Probatu primò ex Scriptura. Exodi 23. Deus dicit: *Ecce ego mittam Angelum meum, qui præcedat te.* Luc. 1. *Missus est Angelus Gabriel à Deo.* Act. 12. Petrus dixit: *Nunc scio verè, quia misit Dominus Angelum suum, & eripuit me de manu Herodis.* Ad Heb. 1. *Nonne omnes sunt administratores spiritus in ministerium missi?*

2. Probatu secundò ex Patribus. Docent id ex professo Dionysius, cap. 13. de cœlesti Hierarchia, & Gregor. lib. 2. Moral. cap. 3. & Hom. 34. in Euang. Alij Patres occasione data, idem asserunt, vel supponunt.

3. Probatu tertio ratione. Nam vt cum Sancto Thoma quæst. 43. artic. 1. diximus quæst. 95. num. 34. illa persona dicitur mitti, quæ ita procedit à mittente, vt aliquo modo incipiat esse de nouo in termino, ad quem mittitur: sed Angeli procedunt à Deo, & ex imperio diuino incipiunt esse de nouo in aliquo loco per applicationem suæ virtutis, & operationis: ergo mittuntur: sed multa operantur diuina virtute vt instrumenta animata Dei, instrumentum autem animatum, & intelligens dicitur minister: ergo mittuntur in ministerium. Porò Angeli in suis ministerijs ministrant principaliter Deo, qui est superior Angelis, secundariò nobis, qui in quantum Deo adhærendo, efficiuntur vnus spiritus cum Deo, sumus superiores omni creatura, vt docet Sanctus Thomas in resp. ad 4. Ideò Apostolus ad Philipp. 2. dicit: *Superiores sibi inuicem arbitantes.* Potest etiam dici, quod proprium superioris est inferioribus ministrare, illos regendo, illuminando, docendo, ac proindè non est mirum, quod Angeli, qui sunt superiores hominibus, exerceant erga homines ministeria regendi &c.

4. Addo primò cum Sancto Thoma in resp. ad 2. quod locus cœli empyrei debetur Angelicæ ratione dignitatis naturæ. Ratio est, quia congruum est, vt locus in supremo corpore attribuaturs naturæ, quæ est supra omnia corpora. Sicut autem licet Regi propter suam dignitatem debeatur thronus, tamen Rex cum actu non sedet in throno, nihil dignitatis amittit, sic licet Angelis propter suam dignitatem debeatur cœlum empyreum, tamen cum non maocent actu in cœlo empyreo, nihil suæ dignitatis amittunt.

5. Addo secundò, quod licet exterior occupatio impediatur puritatem contemplationis in nobis, tamen non impedit in Angelis, vt docet Sanctus Thomas in resp. ad 3. Ratio est, quia cum nos occupamur exterius, operamur per virtutes sensitivas, quarum actiones, cum sunt intencæ, impediunt intensionem, & perfectionem operationum intellectualium, ac proindè contemplationis, quæ est operatio intellectualis: sed Angeli regulant suas actiones exteriores per totam intellectualem operationem: ergo per actiones externas non impediuntur à perfectione operationum intellectualium, & contemplationis. Quando enim

vnà operatio est regula alterius, vnà non impedit aliam. Ideò Gregorius lib. 2. Moralium, cap. 2. dicit: *Angeli non sic foras exeunt, vt interne contemplationis gaudijs priuentur.*

6. Quæritur secundò, vtrum omnes Angeli in ministerium mittantur?

Respondeo, quod quia res est valdè incerta, libet duas præcipuas sententias cum fundamentis suis proponere, nihil determinando.

7. Prima sententia docet tres ordines primæ hierarchiæ, nimirum Seraphim, Cherubim, & Thronos nunquam in ministerium mitti, ac Deum in hac lege nunquam dispensare. Docuerunt hanc sententiam Sanctus Thomas hoc art. 2. quæst. 112. & in cap. 1. Epist. ad Hebræos super illa verba: *Non ne omnes sunt administratores spiritus?* Albertus in 2. dist. 10. art. 2. & ibidem Sanctus Bonauentura art. 1. quæst. 2. Rich. art. 11. quæst. 2. Ægidius q. 1. & 2. Capreolus eadem dist. 10. Caietanus in Comment. & alij. Circa Dinationes, quæ censentur primæ secundæ Hierarchiæ, non conueniunt. Nam Sanctus Thomas artic. 4. eiusdem quæst. 112. quem præter Thomistas sequitur Ægidius, existimat non mitti. Richardus insinuat mitti. Probat primò Sanctus Thomas in argumento *sed contra* auctoritate Dionysij, quem Gregorius Homil. 34. in Euang. refert his verbis. *Fertur verò Dionysius Arcopagita, antiquus videlicet venerabilis pater dicere, quod ex minorum Angelorum agminibus foras ad explendum ministerium, vel visibiliter, vel invisibiliter mittantur, scilicet quia ad humana solatia, aut Angeli, aut Archangeli veniunt. Nam superiora illa agmina ab intimis nunquam recedunt, quoniam ea, quæ præminent, usum exterioris ministerij nequaquam habent.*

8. Responderi potest Dionysium citari à Gregorio ex relatione aliorum, ac nullum afferri locum, in quo hoc expressè dicat. Nam vt docet Vasquez disp. 244. cap. 2. num. 8. Dionysius cap. 7. & 8. cœlestis hierarchiæ, quæ solent citari, nihil de hoc dicit: cap. 13. obscurè loquitur, ac non asserit Angelos primæ hierarchiæ nunquam mitti in ministerium. Cap. enim 13. quærit, quare Isaiæ 6. Seraphim ad purgandum Isaiam Prophetam missus dicatur, & affert duas expositiones, ac nihil statuens relinquit iudicio Timothei, ad quæ scribit librum de cœlesti Hierarchia, vt alteram expositionem alteri anteponat, dicens. *Tua verò intelligendi, discernendique scientia erit, aut alteram causam earum, quæ exposita sunt ex questione, dubitationeque explicare, atque eam alteri anteponeere:* ergo cum Dionysius nihil de hoc statuerit, nec nos debemus statuere, præsertim cum etiam Gregorius quæstionem reliquerit indecisam Hom. 34. in Euang. in qua relata sententia Dionysij concludit. *Sed quia in quibusdam Scriptura locis quadam per Cherubim, quedam verò per Seraphim agi didicimus, vtrum per se hoc faciant, an per subiecta agmina agantur, quæ, sicut dicitur, ex eo, quod à maioribus veniunt,*

ma-

maiorum vocabula fortiuntur, nos affirmare nolumus, quod apertis testimoniis non approbamus.

9. Probat secundo Sanctus Thomas ratione. Nam eatenus Deus aliquando dispensat in ordine naturali, quatenus supra ordinem naturam datur ordo superior gratiae, propter quem expedit dispensari in ordine naturae, praesertim ad nostram fidem miraculis confirmandam: sed ordines Angelorum desumuntur completiue ex donis gratiae, ac supra ordinem gratiae non datur ordo superior: ergo Deus nunquam debet dispensare in tali ordine, mittendo in ministerium Angelos supremae hierarchiae, quorum munus est Deo semper assistere, praesertim cum haec dispensatio, utpote nobis ignota, non conferat ad nostram fidem confirmandam.

10. Responderi potest, quod supra ordinem gratiae datur ordo superior unionis hypostaticae. Cum ergo Deus miserit filium suum unigenitum in mundum, qui de se ipso Luc. 22. dixit: *Ego autem in medio vestrum sum, sicut qui ministrat*, conueniens fuit, ut Angelos etiam supremae hierarchiae mitteret in ministerium, praesertim circa ea, quae spectant ad Christum, & ad Incarnationem.

11. Secunda ergo sententia Alensis 2. par. quaest. 36. memb. 3. Scoti in 2. dist. 10. qu. 1. & ibidem Durandi quaest. 1. Argent. art. 1. Gabrielis art. 2. Malonij disp. 2. & aliorum, quos ex nostris sequuntur Molina 1. par. ad qu. 112. & Suar. lib. 6. de Angelis, cap. 10. num. 45. docet etiam supremos Angelos aliquando in ministerium ad nos mitti. Videtur hanc opinionem satis expressè tradidisse Athanasius Serm. 2. contra Arrianos, dicens: *Ad ministerium autem non vnus, sed ex omnibus plures ad manus praestati sunt, quos Dominus, si velit, amandet. Multi enim Archangeli, multi Throni, multa Potestates, & Dominationes, millies millium, & decies millia centena millia ministrorum assistunt, & apparent, qui se promptos offerunt, & emittuntur. Nominat etiam Thronos, qui spectant ad supremam hierarchiam.*

12. Probat primò testimoniis Scripturae. Primò ad Hebr. 1. Apostolus dicit: *Non ne omnes sunt administratorij spiritus in ministerium missi?*

Respondet Sanctus Thomas in resp. ad 1. quod Angeli etiam superioris hierarchiae, in quantum iussu Dei illuminant inferiores, usque reuelant diuina mysteria, ad illos inuisibiliter mittuntur, licet nunquam mittantur ad nos. Secundo responderet Apostolum eo loco probare legem nouam esse excellentiorem veteri, ex eo, quod lex noua sit data per Christum, qui est Deus, lex vetus per Angelos, qui sunt administratorij spiritus: ergo dum dicit omnes Angelos esse administratorios spiritus, loquitur de ijs solum, per quos data est lex. Sed haec secunda responsio est difficilis, nec ea videtur sanctus Doctor, dum in Comm. Epist. ad Hebraeos illa verba Apostoli explicat ex professo.

13. Secundo Isaia 6. habetur: *Volauit ad*

me vnus de Seraphim; ergo etiam Seraphim, qui constituunt supremum ordinem supremae hierarchiae, mittuntur ad homines missione etiam locali.

Respondet Sanctus Thomas in resp. ad 2. dupliciter: primò quod secundum Dionysium, cap. 13. de coelesti hierarchia, Angelus, qui missus est ad purganda labia Isaiae, erat ex inferioribus ordinibus, sed dictus est æquiuocè Seraphim, id est incendens, quia venit ad incendenda labia prophetae. Secundo respondet dici posse, quod Seraphim purgant labia Isaiae, non quia hoc ipse immediatè fecerit, sed quia inferior Angelus virtute eius hoc fecit, sicut Papa dicitur absolueret aliquem, etiamsi per alium officium absolutionis impendat. Vtramque responsionem indicat Gregorius Hom. 34. in Euangelia, ac rem indicatam relinquit verbis relatis nu. 8. sicut Dionysius duas expositiones, quas affert, relinquit iudicio Timothei in verbis relatis eodem num. 8. Eodem pacto exponi potest Scriptura Genes. 3. vbi dicitur Cherubim positus ad custodiam paradisi. Potest enim dici Cherubim custodisse paradysum, non quia Angelus ex secundo ordine per se custodierit, sed quia custodierit per alium Angelum inferioris exequentem illud munus virtute Cherubim. Alias illius loci expositiones affert Suarez lib. 6. de Angelis, cap. 10.

14. Tertio Daniel 10. dicitur: *Michael vnus ex principibus primis venit in adiutorium meum.* & saepe alias in Scripturis Michael dicitur descendere ad nos, utique Deo mittente; sed Michael est ex supremo ordine Angelorum, imò est supremus: ergo. Probat minor: Nam Basilius Homil. 1. de Angelis ita Michaelem alloquitur: *Michael Dux supernorum spirituum, qui dignitate, & honoribus prelatatus es omnibus spiritibus supernis, tibi supplico: Ecclesia vocat illum, Principem militiae Angelorum, & praepositum paradisi: Apocal. 12. dicitur, Michael, & Angeli eius preliabatur cum Dracone, & Angelis eius: ergo Michael est princeps bonorum Angelorum, sicut Draco, seu Lucifer malorum, ac nomen eius significat Quis ut Deus, quia fuit dux sanctorum Angelorum, qui oppulerunt se Lucifero.*

15. Respondet Sanctus Thomas in 2. distinct. 10. exponens litteram Magistri, quod dum Dan. 10. Michael dicitur vnus ex principibus primis, significatur, quod sit vnus ex ordine principatum, & sit eorum primus, ideoque vocatur etiam princeps militiae coelestis. Idem cum Sancto Thoma docent Perer. lib. 12. in Daniele, & Toletus in cap. 1. Lucae Annot. 45. Idem Sanctus Thomas 1. par. qu. 113. artic. 3. docet Michaelem esse ex ordine principatum, vel Archangelorum, qui etiam dicuntur principes Angelorum: quod potest confirmari ex eo, quod in Epistola Iudae vocatur Archangelus. Alij, ut docet Magister in 2. dist. 10. cap. 13. docent, nomen Michaelis non esse nomen vnus tantum Angeli, sed plu.

pluribus impositum iuxta varias actiones, ac ministeria, quæ possunt hoc nomine significari: & hæc sententia habet fundamentum in Hieronymo in cap. 18. Danielis ad illa verba, *Et audivi vocem viri, eamque sequitur Abulensis in cap. 3. Iudicum, quæst. 35. iuxta hanc sententiam licet primus omnium Angelorum vocetur Michael, tamen Michael, qui est patronus, & custos ecclesiæ, & sæpè mittitur in ministerium, est alius Michael ex inferioribus ordinibus.*

16. Quarto Luc. 1. Habetur: *missus est Angelus Gabriel à Deo*: sed Gabriel aut fuit Angelorum supremus, aut vnus ex supremis, vt docet Bernardus Hom. 1. super illa verba *missus est, & Magister in 2. dist. 10. ergo. Confirmatur: nam dicitur missus à Deo; soli autem Angeli supremæ hierarchiæ mittuntur à Deo immediatè.*

Respondet Sanctus Thomas quæst. 113. art. 3. in corpore, Gabrielem esse ex secundo ordine Archangelorum, idque probat ex Gregorio, qui Homil. 34. in Euangelia distinguens ordines Angelorum dicit: *Qui nunciant summa, Archangeli vocantur. Hinc est enim, quod ad Mariam Virginem, non quilibet Angelus, sed Gabriel Archangelus mittitur.* Bernardus non dixit expressè Gabrielem fuisse vnum ex supremis spiritibus, sed solum dixit: *Non arbitror hanc Angelum de minoribus esse, qui qualibet ex causa crebrò solent ad terras legatione fungi.* Potuit autem dici missus à Deo, licet fuerit missus ministerio Angeli superioris.

17. Quinto Tob. 12. Raphael ad Tobiam missus dixit de se ipso: *Ego sum Raphael vnus ex septem, qui astamus ante Dominum*: sed septem Angeli videntur ex supremis, iuxta illud Apoc. 1. *Gratia vobis, & pax ab eo, qui est, & qui erat, & qui venturus est, & à septem spiritibus, qui in conspectu throni eius sunt*: ergo.

Responderi potest septem spiritus, quorum vnus erat Raphael, & à quibus Ioannes, tanquam à Dei ministris precatur fidelibus pacem &c. non esse ex supremo ordine, sed esse septem Angelos, qui curam gerunt vniuersi orbis, & videntur spectare ad ordinem Principatum.

18. Concludo rem esse dubiam, illamque sub dubio relinquo cum Gregorio Homil. 34. verbis allatis num. 8. Videri potest Vasquez, disp. 244. cap. 2. vbi docet nullum esse firmum fundamentum, nec in Patribus, nec in Scriptura, vt aliam partem asseueranter tueamur.

19. Quæritur tertio, vtrum Angeli, qui mittuntur, assistant?

Respondet Sanctus Thomas, quod ex Angelis aliqui dicuntur assistentes, alij ministrantes, ad similitudinem eorum, qui alicui Regi famulantur. Sicut ergo aliqui semper assistunt Regi, eiusque præcepta immediatè audiunt: alij sunt, ad quos præcepta Regis per assistentes nunciantur, cuiusmodi sunt præfides prouinciarum: sic Angeli primi hier-

rarchiæ, vt dicit Dionysius cap. 7. de cœlesti hierarchia, immediatè à Deo illuminantur, ideoque vocantur assistentes; alij Angeli, qui non immediatè illuminantur, vocantur ministrantes. Gregorius etiam lib. 17. Moralium, cap. 7. in illa verba Iob *nunquid est numerus militum eius?* dicit: *Assistunt illa Potestates, quæ ad quosdam hominibus nuncianda non exeunt.* Licet Angeli, qui mittuntur in ministerium, non dicantur assistentes, in quantum illuminantur per alios Angelos, tamen in quantum semper vident diuinam essentiam, possunt dici semper Deo assistere, iuxta illud Gregorij lib. 2. Moralium, cap. 2. *Semper assistere, aut videre faciem Patris possunt, qui ad ministerium exterius mittuntur pro nostra salute.*

20. Quæritur quarto, vtrum omnes Angeli secundæ hierarchiæ mittantur?

Respondet Sanctus Thomas artic. 4. Dominationes, quæ constituunt supremum ordinem secundæ hierarchiæ, non mitti, duos reliquos ordines Virtutum, & Potestatum, mitti, sicut mittuntur etiam tres ordines vltimæ hierarchiæ. Ratio est, quia vt docet Dionysius cap. 7. de cœlesti hierarchia, proprietates singulorum ordinum ex eorum nominibus manifestantur; sed nomen Dominationum non significat executionem, sed solum imperium, & dispositionem agendorum: ergo Dominationes non exequantur exteriora ministeria, ac proindè nec ad illa exequenda mittuntur, sed disponunt agenda, & eorum executionem imperant ordinibus inferioribus. At nomina quinque ordinum inferiorum significant executionem. Nam Angeli, & Archangeli dicuntur ex eo, quod nunciant: Principatus ex eo, quod sint duces exequentium. Vt enim dicit Gregorius Hom. 34. in Euang. *Principis est inter alios operantes priorem existere.* Potestates ex eo dicuntur, quod dæmones arceant, & cohibeant: Virtutes ex eo, quod mirabilia operantur: ergo quinque isti ordines sunt ministrantium, ac proindè Angeli talium ordinum aliquando mittuntur. Confirmat ex Dionysio, qui cap. 8. de cœlesti hierarchia dicit Dominationes esse maiores omni subiectione; sed mitti spectat ad quamdam subiectionem; ergo. Iuxta sententiam tamen dicentem aliquando ex diuina dispensatione, mitti etiam Angelos primæ hierarchiæ, idem proportionaliter dicendum est de Dominationibus.

21. Quæritur quinto, vtrum Dominationes sint ex Angelis assistentibus, vel ex ministrantibus?

Respondet Sanctus Thomas in resp. ad 1. quod non sunt assistentes, sed ministrantes. Ratio est, quia ex dictis num. 19. Angeli propriè assistentes sunt, qui immediatè à Deo illuminantur de suis secretis; sed Angeli secundæ hierarchiæ non illuminantur à Deo immediatè, sed per Angelos primæ hierarchiæ, vt docet Dionysius cap. 8. de cœlesti hierarchia; ergo Dominationes, cum pertineant ad

secundam hierarchiam, non sunt assistentes, sed ministrantes. Sicut autem ex artificibus architecti disponunt, & imperant ea, quæ alij artifices inferiores exequi debent, sic Dominationes disponunt, & præcipiunt ea, quæ debent exequi Angeli ordinum inferiorum, ideoque Dominationes non mittuntur ad exequendum.

23. Quæritur sextò, vtrum Angeli assistentes sint plures, vel pauciores ministrantibus?

Respondet Sanctus Thomas ad 2. Platonicos docuisse, quod quanto aliqua sunt primo principio propinquiora, tanto sunt minoris multitudinis, sicut quanto numerus est propinquior unitati, tanto est minor. Gregorius ergo Homil. 34. in Euangelia, & lib. 17. Moralium, cap. 7. iuxta hanc doctrinam Platoniorum docuit plures esse Angelos ministrantes, quam assistentes, qui sunt Deo propinquiores. Quia verò Dan. 7. dicitur *millia millium ministrabant ei, & decies millies centena millia assistebant ei*, ex quo videtur significati maior numerus assistentium, quam ministrantium, Gregorius respondet, millia millium dici partitiuè, non multiplicatiuè, ac si diceretur, *millia de numero millium*, & sic numerum ministrantium poni indefinitum ad significandum excessum, assistentium verò numerum poni definitum, dum subditur *decies millies centena millia*, ad significandum, quod est minor numero ministrantium. At Dionysius cap. 8. de cœlesti hierarchia docet, quod sicut corpora superiora sunt penè incomparabiliter maiora inferioribus, sic naturæ incorporeæ sunt incomparabiliter plures corporeis, quia quod est melius est magis à Deo intentum, & multiplicatum, & proportionaliter naturæ incorporeæ superiores sunt incomparabiliter plures inferioribus: sed Angeli assistentes sunt superiores ministrantibus: ergo Angeli assistentes sunt penè incomparabiliter plures ministrantibus. Iuxta hanc doctrinam, dum Daniel. 7. dicitur *millia millium ministrabant ei*, ly *millia millium* sumitur multiplicatiuè, ac si diceretur *millies millia*: sed dum de assistentibus dicitur *decies millies centena millia assistebant ei*, significatur numerus multo maior: ergo Angeli assistentes sunt multo plures ministrantibus. Ponitur tamen numerus definitus pro indefinito, ideoque dicendū, quod numerus Angelorū sit multo maior, quā expressus, cum omnem numerū corporum excedat, quod vt eodem cap. 14. Dionysius dicit significatur per multiplicationem trium perfectorum numerorum per se ipsos, denarij nimium, centenarij, & millenarij. Doctrina ergo Gregorij, & Platoniorum verificatur solum de numero ordinum: siquidem ordines Angelorum ministrantium sunt sex, assistentium solum tres. Videri possunt, quæ de numero Angelorum diximus supra quæst. 132. cum S. Thoma quæst. 50. art. 3. Videri etiam potest Suarez lib. 6. de Angelis cap. 9. num. 25.

QVAESTIO CCVII.

Virum homines custodiantur ab Angelis solum infimi Chori, qui singuli singulis hominibus à natiuitate deputentur, ac nunquam eos deserant?

S. Tho. qu. 113. art. 1. 2. 3. 4. 5. & 6.

1. **Q**Uæres primò, vtrum à Deo Angeli deputentur ad hominum custodiam. Respondeo affirmatiuè, & conclusio est de fide. Probatum primò ex Scriptura. Ps. 90. dicitur: *Angelis suis mandauit de te, vt custodiant te in omnibus vijs tuis*. Psalm. 33. *Immittit Angelus Domini in circuitu timentium eum, & eripiet eos*. Matth. 18. Christus dicit: *Videte, ne contemnatis vnum ex pusillis istis. Dico enim vobis, quia Angeli eorum in caelis semper vident faciem Patris*. Ad Heb. 1. *Omnes sunt administratorij spiritus in ministerium missi propter eos, qui hereditatem capiunt salutis*.

2. Probatum secundò ex Patribus, tum Græcis, tum Latinis. Ex Græcis Dionysius cap. 9. de cœlesti hierarchia dicit, *Specialiter Angelos vltima hierarchie præesse humanis ordinibus, vt ferantur in Deum, & conuertantur*. Clemens Alexand. lib. 6. Stromatum circa finem dicit: *Diuina virtus præbet bona per Angelos, siue videantur, siue non videantur*. Orig. homil. 8. in Gen. dicit: *Angeli tenent curam animarum nostrarum, & eis ab infantia quasi tutoribus, & curatibus committuntur*. Basilus in cap. 8. Iesai. *Angelis tanquam prouidis tutoribus humani generis curam demandauit Deus ad custodiam, & salutem hominum*. Chrysost. term. de Ascensione. *Ad tutelam nostram constituit exercitus Angelorum*. Cyrillus lib. 4. contra Iulianum dicit. *Virutes sanctas, & rationales, &c. nobiscum, qui ledimur, militare iussit: & plura addit in eandem sententiam*. Theodoretus lib. 3. de curatione Græcarum affectionum circa finem dicit: *Deum, qui hominem procreauit, credimus Angelis presidentibus custodisse genus humanum*. Ex Patribus Latinis Ambrosius lib. de Viduis: *Obsecrandi sunt Angeli pro nobis, qui nobis ad auxilium dati sunt*. Et in Psalm. 37. *Quomodo longè stant, qui ad adiumentum sunt attributi?* Et in Psalmum 37. in illa verba, *Qui mandas salutes Iacob*, dicit: *Salus in ministerijs Angelorum, qui ad protectionem hominum deputantur*. Hilarius Canone 18. in Euangel. Matth. dicit. *Præesse Angelos absoluta auctoritas est*. Hieronymus explicans illud Matthæi 18. *Angeli eorum semper vident faciem Patris*, dicit: *Magna dignitas animarum, vt vnaqueque habeat ab ortu natiuitatis in custodiam sui Angelum delegatum*. August. in Soliloquijs cap. 27. de Angelis dicit: *Diligunt concines suos, ideoque magna cura, & sollicitudine adsunt nobis*. Gregorius lib. 2. Moralium, cap. 15.